

ایینه پژوهش

سال سی و پنجم، شماره پنجم
آذر دی ماه ۱۴۰۳
ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۰۹

۲۰۹

دوماهنامه
آینه پژوهش

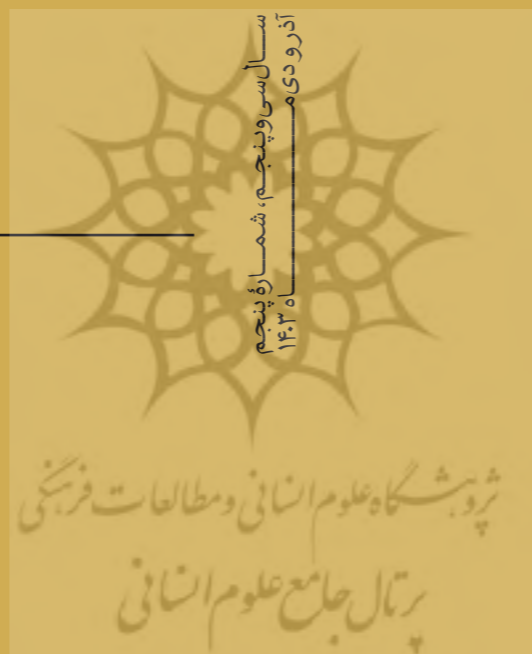
Ayeneh-ye- Pazhoohesh

Vol.35, No.5 Dec 2024 - Jan 2025

A bi-monthly journal exclusively
review & information dissemination

209

dedicated to book critique, book
in the field of Islamic culture

چاپ نوشت (۱۶) | نسخه شناسی مصاحف قرآنی (۲۱) | کرامات و احوالات
غریبه | امکان سنجی استفاده نفسییر عیاشی از کتاب القراءات سیاری |
سفرنامه های به زبان اردو درباره ایران | آینه های شکسته (۶) | چند اطلاع
تراثی درباره حیات علمی عالم و ادیب امامی | اشعار تازه یاب از شاعران
دوره قاجار با استناد به نشریات آن عصر (۲) | برهان المسلمین | پیک
معتمد | نامه ای از محقق طوسی و بحثی لغوی درباره یک عبارت |
خراسانیات (۲) | یادداشت های لغوی و ادبی (۲) | نقد تصحیح دیوان امیر
عارف چلبی | طومار (۸) | تکملة اللطائف و نزهة الطرائف (متنی فارسی از
سده ۵ ق) | گشت و گذاری در «میراث ادیبان شیعه» | طلوع و غروب یک
نشریه | نگاهی انتقادی به کتاب الفصوص فی علم النحو و تطبیق
قواعد علی النصوص | نکته، حاشیه، یادداشت

پیوست آینه پژوهش | سبک کار مورخان حرفه ای در تاریخ نگاری اسلامی پیش از عصر تألیف

مجدد جلیسه | مرتضی کریمی نیا |
رسول جعفریان | امیرحسین
خوردوش | ایلا عبیدی | حیدر
عیوضی | رسول جزینی | زقیه
فراهانی | امیرحسین آقامحمدی |
سیدمحمدحسین میرفخرانی |
امیدحسین نژاد | آریا طیب زاده |
میلااد بیگلر | سیدعلی
میرافشاری | علی زاد | بهروز
ایمانی | پرینسا سنجابی |
مردم شیرازی | جواد آسه | علیرضا
خرابی | آریا طیب زاده |
سپهر رمضانپور | اصفهانی

پرتال
دوماهنامه
آینه پژوهش
Jap.isca.ac.ir

پاسخی به یادداشت «نگاهی به دو مقاله از مجلات فرهنگستان زبان و ادب فارسی در باب خاقانی شروانی»

دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران | آریا طیب زاده

| ۵۶۹ - ۵۷۲ |

۵۶۹

آینه پژوهش | ۲۰۹

سال ۳۵ | شماره ۵

آذر دی ۱۴۰۳

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

در شماره ۲۰۷ مجله آینه پژوهش، آقای دکتر سعید مهدوی فر در یادداشتی به نقد دو مقاله پرداخته‌اند که در مجله فرهنگ نویسی و نامه فرهنگستان منتشر شده است (مهدوی فر ۱۴۰۳). یادداشت حاضر پاسخی است به نقد ایشان درباره مقاله دوم («درباره بیتی از طغرایی اصفهانی در منشآت خاقانی») یعنی مقاله بنده که در نامه فرهنگستان منتشر شده است (طیب زاده ۱۳۹۷؛ ر.ک مهدوی فر همان، ۵۸۶). مهدوی فر عنوان کرده که انتساب بیتی عربی مندرج در منشآت خاقانی به طغرایی اصفهانی، که موضوع بحث مقاله بنده بوده است، پیشتر در سال ۱۳۸۹ توسط حامد خاتمی پور در مقاله‌ای مطرح شده بوده، و بنابراین تلویحا انتشار مقاله بنده را بیهوده، و حاصل «عدم توجه داور و مسئولان نشریه به مسأله مهم «پیشینه تحقیق»» دانسته است. پیش از هر چیز باید عرض کنم که بنده مقاله خود را پس از مطالعه کتابی از ناقد محترم، یعنی جمشید جام معانی (مهدوی فر ۱۳۹۴) نوشتم که در آنجا ایشان ضبط‌های ناصحیحی از بیت مورد بحث را بدون تذکر اشکالات وزنی آن ارائه کرده و احتمال داده بودند که بیت عربی از خود خاقانی باشد (مهدوی فر همان، ۲۲۲؛ طیب زاده ۱۳۹۷). در واقع، اگر بنده حين نوشتن مقاله‌ام از مطلب آقای دکتر خاتمی پور اطلاع می‌داشتم، باز هم مقاله خودم را البته با ارجاع به مطلب ایشان، می‌نوشتم و به اشتباه آقای دکتر مهدوی فر هم می‌پرداختم. بماند که خاتمی پور بصورت بسیار مجمل به بحث درباره بیت طغرایی پرداخته، درحالی‌که مقاله بنده به سبب ذکر اشکالات عروضی و دستوری ضبط‌های ارائه شده پیش و پس از چاپ مقاله خاتمی پور (از جمله ضیاءالدین سجادی، محمد روشن، سعید مهدوی فر، نصرالله امامی و حسین فقیهی، ر.ک ۱۳۹۷)، مطالب بسیار بیشتری نسبت به مقاله خاتمی پور دارد. آقای دکتر مهدوی فر عدم اطلاع داوران و مسئولان نشریه نامه فرهنگستان درباره مقاله خاتمی پور را نشانه «بی‌توجهی» و «کم‌سوادی» آنان دانسته‌اند (همان ۱۴۰۳، ۵۸۵)، اما خود ایشان نیز که متخصص خاقانی پژوهی هستند، پس از گذشت پنج سال از انتشار مقاله خاتمی پور، در کتاب خود هنوز اطلاعی از آن مقاله نداشته‌اند! همچنین ایشان (۱۴۰۳، ۵۸۶) حين نقل ضبط بنده از بیت، آن را تقریباً نامشکول نقل کرده‌اند (در حالی‌که بنده در مقاله خود این بیت را با زیروبرگذاری کافی ضبط کرده‌ام)؛ از آن طرف، ضبط خاتمی پور را تقریباً با همان زیروبرگذاری‌ای که واقعا بوده نقل کرده‌اند (ضبط خاتمی پور فرق چندانی با زیروبرگذاری بنده ندارد)؛ در نتیجه طوری القا می‌شود که گویی ضبط خاتمی پور برتری

قابل توجهی به ضبط بنده دارد در حالی که چنین نیست؛ در این شیوه نقل ضبط‌ها شائبه تدریس هست:

طیب‌زاده (۱۳۹۷، ۸۴)	أما الزمانُ ففي تنبيهه عظةٌ لولا العشاوةُ في أجفانٍ مسبوتٍ
خاتمی‌پور (۱۳۸۹، ۱۰۸)	أما الزمانُ ففي تنبيهه عظةٌ لولا العشاوةُ في أجفانٍ مسبوتٍ
مهدوی فر به نقل از طیب‌زاده	اما الزمان فففي تنبيهه عظة لولا العشاوة في اجفان مسبوت
مهدوی فر به نقل از خاتمی‌پور	أما الزمانُ ففي تنبيهه عظةٌ لولا العشاوةُ في أجفانٍ مسبوتٍ

در پایان و از همه جالب‌تر آنکه بنده دقیقاً یک سال پیش از انتشار مقاله‌ام (یعنی دو سال پس از انتشار کتاب آقای دکتر مهدوی فر)، در گفتگویی مجازی با آقای دکتر مهدوی فر ایشان را از اشتباهشان در کتاب و نیز از انتساب بیت به طغرای و ضبط صحیح آن مطلع کردم (دقیقاً در تاریخ ۱۱ فوریه ۲۰۱۸، معادل ۲۲ بهمن ۱۳۹۶). ایشان هم گفتند: «ان شاء الله با ذکر اسمتان آن را ذکر خواهیم کرد» که البته ذکر مطلب با اسم بنده ظاهراً موکول به همین نقد ایشان شد!

منابع

خاتمی‌پور، حامد (۱۳۸۹). «مأخذ و گویندگان اشعار عربی منشآت خاقانی»، چو من در این دیار (جشن نامه استاد دکتر رضا انزابی نژاد)، به کوشش محمدرضا راشد محصل و دیگران، تهران: سخن.

طیب‌زاده، آریا (۱۳۹۷). «دربارهٔ بیتی از طغرای اصفهانی در منشآت خاقانی»، نامه فرهنگستان، ۳/۱۶، ص ۸۲-۸۵

مهدوی فر، سعید [مقدمه و شرح]. (۱۳۹۴). جمشید جام معانی: شرح نامهٔ خاقانی شروانی به امام ناصرالدین ابواسحاق ابراهیم باکویی، تهران: زوار.

همو. (۱۴۰۳). «نگاهی به دو مقاله از مجلات فرهنگستان زبان و ادب فارسی در باب خاقانی شروانی»، آینه پژوهش، ۲۰۷، ص ۵۸۳-۵۸۷.